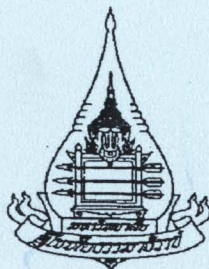

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

242607

รายงานการวิจัย

เรื่อง

กติกาข้อตกลงเขตการค้าเสรี
กับความเป็นธรรมต่อภาคเกษตรกรรมไทย
The Rule of Free Trade Agreement
and the Fairness for the Thai Agricultural Sector

โดย

รศ.ศิริพร สัจจามันท์

หัวหน้าโครงการวิจัย

ผศ.ดร.ลาวัณย์ ถนัดศิลป์กุล

นักวิจัย

นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์

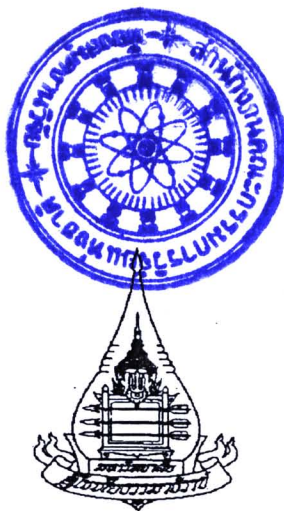
นักวิจัย

ผศ.ดร.สมชาย รัตนเชื้อสกุล

ที่ปรึกษาโครงการ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รายงานการวิจัย

เรื่อง

กติกาข้อตกลงเขตการค้าเสรี
กับความเป็นธรรมต่อภาคเกษตรกรรมไทย
The Rule of Free Trade Agreement
and the Fairness for the Thai Agricultural Sector

โดย

รศ.ศิริพร ลัจจันนท์

หัวหน้าโครงการวิจัย

ผศ.ดร.ลาวัณย์ ถนัดศิลป์กุล

นักวิจัย

นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์

นักวิจัย

ผศ.ดร.สมชาย รัตนเชื้อสกุล

ที่ปรึกษาโครงการ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ชื่อเรื่อง : กติกาข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับความเป็นธรรมต่อภาคเกษตรกรรมไทย
ชื่อผู้วิจัย : รองศาสตราจารย์ศิริพร สัจจามันท์ และคณะ
ปีที่แล้วเสร็จ : พ.ศ. 2554

บทคัดย่อ

242607

การศึกษาเรื่องกติกาข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับภาคเกษตรกรรมไทยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีของประเทศไทยกับประเทศต่างๆ ที่มีผลต่อภาคเกษตรกรรมไทย วิเคราะห์บทบาททางการเมืองในการเจรจาจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีของไทย และเสนอแนะแนวทางในการจัดทำเขตการค้าเสรีต่อไป

การศึกษานี้ใช้วิธีการศึกษาทางด้านเอกสารเป็นหลัก โดยค้นคว้าศึกษาจากงานวิจัย หนังสือเอกสารของทางราชการที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และการประชุมหารือในกลุ่มย่อย

ผลการศึกษา พบว่า

1) โดยรวมแล้วข้อตกลงเขตการค้าเสรีที่ไทยทำกับประเทศต่างๆ ผลประโยชน์จะตกอยู่กับภาคอุตสาหกรรมมากกว่าภาคเกษตรกรรม อันอาจส่งผลกระทบต่อปัญหาความเป็นธรรมของการกระจายรายได้หรือความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างภาคเกษตรกรรม และภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น หากภาครัฐไม่มีนโยบายและมาตรการในการช่วยเหลือคนที่อยู่ในภาคเกษตรกรรม โดยเฉพาะเกษตรกรรายเล็กซึ่งเป็นเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศ

2) การเมืองในการเจรจาจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีของไทย พบว่า กระบวนการเจรจาและลงนามข้อตกลงเขตการค้าเสรีของไทยที่ผ่านมาเป็นกระบวนการที่อยู่ในอำนาจของฝ่ายบริหาร โดยการตัดสินใจของนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีเป็นหลัก การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีลักษณะที่ไม่สมบูรณ์ ตัวแทนผู้ประกอบการรายใหญ่และภาคอุตสาหกรรมได้มีบทบาทในการเจรจาและรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากกว่าเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรมีจำนวนมากและมีฐานะยากจน มีการรวมกลุ่มกันอย่างไม่เหนียวแน่น อย่างไรก็ตามในระยะหลังบทบาทของภาคประชาสังคมเริ่มมีบทบาทมากขึ้น และในรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 มาตรา 190 ที่เพิ่มการมีส่วนร่วมของรัฐสภาและภาคประชาชนเข้าไปในกระบวนการเจรจาจัดทำความตกลง

3) ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางจัดทำกรอบการเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรีในระยะต่อไป ควรรวมถึงประเด็นต่างๆ ได้แก่ ความสมดุลระหว่างการเปิดเสรีกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่รวมถึง

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรอบการเจรจาควรระบุถึงการใช้โอกาสของการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการค้าที่นอกเหนือจากการลดภาษี กรอบการเจรจาควรระบุขอบเขตที่ผู้เจรจาจะต้องปฏิบัติตามให้ชัดเจนว่าในการเจรจาจะต้องรวมเรื่องใดและไม่รวมเรื่องใดในกิจการเจรจา กรอบการเจรจาควรมีการกล่าวถึงมาตรฐานความเป็นมนุษย์ เพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองเกษตรกรและคนด้อยโอกาสในสังคมที่อาจได้รับผลกระทบทางลบจากการเปิดเสรีภายใต้ข้อตกลงด้วย เพื่อให้เป็นข้อตกลงที่สมบูรณ์และมองรอบด้านมากขึ้น

คำสำคัญ : ภาคเกษตรกรรม ความเป็นธรรม

Research Title : The Rule of Free Trade Agreement and the Fairness for the Thai Agricultural Sector

Researchers : Associate Professor Siriporn Sajjanand & Co.

Year : 2011

Abstract

242607

This study aims to analyze the following

- effect of the Free Trade Agreement between Thailand and trading partners concerning the agricultural sector of Thailand
- political role of the negotiating process to finalizing the Agreement
- recommendations of ideas for the future FTA between Thailand and other trading partners

The study is the documentary research study. Documents employed come mainly from previous research studies, books, official documents, data and information from various website concerned, the discussion in the focus groups are also undertaken.

The result of the study are as follows :

1) Overall, the agreements benefit the industrial sector more than the agricultural sector. This may widen the income gap between the people in the industrial sector and agricultural sector if the government does not have the right policies and measures to help alleviate the problem, particularly the small farmers who are the major part of the farmers' population.

2) The negotiating process in finalizing the Free Trade Agreements between Thailand and trading partners is mainly undertaken by the cabinet which is the administrative part of the country. The lack of the symmetrical participation and information on the part of stakeholders, namely representatives from agricultural sector and industrial sector, is apparent in the process of negotiating the FTA. The current constitution, B.E. 2550 in Article 190 empowers the role of the House of representatives and all civil society in the process of negotiating and finalizing the Agreement.

3) Recommendations of the guidelines in forming a negotiating framework for the future FTA are as follows:

242607

- a balance between the free trade policy and sustainable development including the conservation of natural resources and environment of the country
- exploitation of the Free Trade Agreement in dealing with the other trade barriers problems apart from tariff barriers
- a framework of the Agreement should indicate which topics should be included in the negotiations and which topics should not. The framework of the Agreement should also include issues relating to the living standard of the human being to protect poor farmers and the underprivileged in society, which may have a negative effect from the FTA

Keywords: Agricultural Sector, Fairness

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง กติกาข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับความเป็นธรรมต่อภาคเกษตรกรรมไทยนี้เป็นโครงการวิจัยย่อยฉบับหนึ่งในชุดโครงการวิจัย เรื่อง “การเตรียมพร้อมของชนบทไทย เพื่อรองรับผลกระทบจากข้อตกลงเขตการค้าเสรี”

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์เชิงเอกสาร ซึ่งได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจากหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ที่สำคัญได้แก่ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

งานศึกษานี้จะสำเร็จลงมิได้ หากไม่ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ให้ดำเนินการศึกษาวิจัยในชุดโครงการนี้ ด้วยทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินประจำปี พ.ศ. 2550 ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งคณะผู้ศึกษาขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการศึกษานี้จักเป็นประโยชน์ในการสร้างแนวคิดประเด็นในการปรับปรุงกระบวนการเจรจาจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีที่มองรอบด้านมากขึ้น และเอื้อประโยชน์ต่อภาคเกษตรกรรมและผู้คนในชนบทของไทยมากขึ้น

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
Abstract.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
บทที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการค้าเสรี การรวมกลุ่มเศรษฐกิจและองค์การการค้าโลก.....	3
บทที่ 3 กฎ กติกาขององค์การการค้าโลกที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรกรรม.....	16
บทที่ 4 ข้อตกลงเขตการค้าเสรีที่ไทยทำกับประเทศต่างๆ และข้อวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อภาค เกษตรกรรมไทย.....	28
บทที่ 5 ข้อตกลงเขตการค้าเสรีของประเทศอื่นที่สำคัญและข้อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับข้อตกลงเขต การค้าเสรีของไทย.....	67
บทที่ 6 วิเคราะห์บทบาททางการเมืองในการเจรจาข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย.....	78
บทที่ 7 วิเคราะห์การจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับภาคเกษตรกรรมไทย.....	105
บทที่ 8 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	124
บรรณานุกรม.....	130
ภาคผนวก 1.....	133
ภาคผนวก 2.....	139
ภาคผนวก 3.....	150